

SYNERGY AND ENVIRONMENT TO
EMPOWER DECENTRALISED SCHOOLS

Εργαλειοθήκη Green S.e.e.d.s.

Ενότητα 1

Σπόροι για ενίσχυση

Κεφάλαιο 2

Το αίσθημα του ανήκειν
για τους δασκάλους:
το σχολείο και η κοινότητα

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

SYNERGY AND ENVIRONMENT TO
EMPOWER DECENTRALISED SCHOOLS

Υπεύθυνος για το πνευματικό έργο 1 “Εργαλειοθήκη GREEN S.E.E.D.S.”

Ángeles Parrilla Latas (University of Vigo)

Συγγραφείς

CIES-UVigo, ES

Ángeles Parrilla Latas | Manuela Raposo Rivas | Esther Martínez Figueira |
Silvia Sierra Martínez | Almudena Alonso Ferreiro | María Zabalza Cerdeiriña |
Isabel Fernández-Menor | Adoración de la Fuente Fernández

SYNTHESIS CENTER FOR RESEARCH AND EDUCATION LTD, CY

Υπεύθυνοι για εκπαιδευτικές δραστηριότητες και για τη δοκιμή της “Εργαλειοθήκης GREEN S.E.E.D.S.”

Giulia Benvenuto (IC Bosco Chiesanuova, IT) | Alice Dalle (Région Vallée
d'Aoste/Regione Valle d'Aosta, IT) | Golfo Kateva (Synthesis Center, CY) | Noemi Nieto
Blanco (University of Vigo) | Miljenka Padovan Bogdanović (Srednja Skola Vela Luka, HR)
| Eftychia Vlysidou (Dieftinsi Defterovathmias Ekpedefsisi Chiou, GR)

ΕΡΓΟ

GREEN S.E.E.D.S. - Synergy and Environment to Empower Decentralised Schools,
www.greenseeds.eu

Συντονιστής του έργου

Maria Carla Italia (Glocal Factory, Italy)

PARTNERS

Universidade de Vigo

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Συνεργασία

Αυτό το έντυπο είναι μία από τις 15 ενότητες του "Toolkit GREEN S.E.E.D.S.", του Intellectual Output n.1 του έργου Green S.E.E.D.S. Τη διαμόρφωσή του ανέλαβε το Πανεπιστήμιο του Βίγο ενώ ολοκληρώθηκε με την υποστήριξη όλων των Εταίρων, με ιδιαίτερη έμφαση στην εκπαίδευση πάνω στο περιεχόμενο της εργαλειοθήκης. Η ομάδα εργάστηκε και για τη δοκιμή της εργαλειοθήκης. Οι ενότητες αναπτύχθηκαν το διάστημα Σεπτεμβρίου του 2019 έως το τέλος Ιανουαρίου 2020. Η επόμενη εκπαίδευση, σε δύο στάδια, διήρκεσε μέχρι το τέλος Ιουνίου του 2020:

1. Εκπαίδευση του εθνικά υπεύθυνου (5-6.03.2020)
2. Κατάρτιση των εκπαιδευτικών σε τοπικό επίπεδο (1.04.2020 - 31.06.2020)

Πώς να παραπέμψετε σε αυτό το έγγραφο

CIES-UVigo, *Unit 1 – Education, rural school & community: a common project, Module 1 – Seeds for Boosting*, "Toolkit GREEN S.E.E.D.S.", Project GREEN S.E.E.D.S. - Synergy and Environment to Empower Decentralised Schools, 2020

ΕΝΟΤΗΤΑ 1.2

Το αίσθημα του ανήκειν για τους δασκάλους: το σχολείο και η κοινότητα

Το βίντεο του Σάντι

Σε αυτό το βίντεο βλέπουμε τον Σαντιάγο, έναν δάσκαλο σε ένα δημοτικό σχολείο σε μια αγροτική και απομονωμένη περιοχή της Ισπανίας. Είναι η πρώτη του χρονιά ως δασκάλου. Κατά τη διάρκεια της συνέντευξης μάς περιγράφει πώς ήταν η άφιξή του στο σχολείο, τις σχέσεις του με άλλους δασκάλους και τους παράγοντες που έκαναν την αίσθηση του ανήκειν στο σχολείο λίγο-πολύ δύσκολη. Ο Σαντιάγο απαντά στις ακόλουθες ερωτήσεις στο βίντεο:

- ♦ Πώς ήταν η πρώτη σου επαφή με το σχολείο;
- ♦ Ένιωσες αποδεκτός από τους/τις συναδέλφους;
- ♦ Νομίζεις ότι σου συμπεριφέρονται διαφορετικά επειδή είναι ο πρώτος σου χρόνος;
- ♦ Παρόλο που δεν είσαι πολύ καιρό στο σχολείο, νιώθεις κομμάτι του σχολείου;
- ♦ Ποιες συμπεριφορές τους σε κάνουν να νιώθεις κομμάτι του σχολείου;
- ♦ Ποιες συμπεριφορές σε κάνουν να νιώθεις αποξενωμένος;

Πιστεύουμε ότι η κατάσταση που βιώνει και οι ανησυχίες του είναι παρόμοιες με αυτές άλλων δασκάλων που φτάνουν στο σχολείο για πρώτη φορά. Αυτή η ενότητα θα αναλύσει τη σημασία της ταύτισης των εκπαιδευτικών με το σχολείο τους. Θα εξετάσει τι μπορεί να γίνει για να βελτιωθεί η εν λόγω αίσθηση του ανήκειν.

1. Τι σημαίνει η αίσθηση του ανήκειν για τον δάσκαλο;

Είναι σύνηθες για τους δασκάλους στα αγροτικά σχολεία και στις αγροτικές τάξεις να αισθάνονται απομονωμένοι, αποσυνδεδεμένοι από την καθημερινότητα του σχολικού συστήματος, θεωρώντας την

κατάστασή τους περιθωριακή σε σχέση με άλλα σχολεία. Η ενίσχυση της επαφής και των συνδέσεων με άλλα σχολεία και άλλους εκπαιδευτικούς είναι μια μέθοδος αντιμετώπισης αυτής της κατάστασης. Άλλοι συσχετίζουν τη βελτίωση της αίσθησης της σύνδεσης και της συμμετοχής, καθώς

και την ενίσχυση της ταυτότητας του εκπαιδευτικού με τη συμμετοχή του στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα του σχολείου και την επαφή του με τα μέλη της σχολικής κοινότητας. Η αίσθηση του ανήκειν ενός δασκάλου σχετίζεται με τον βαθμό στον οποίο αισθάνεται ενσωματωμένος στο σχολείο, την οργάνωση του σχολείου και με τους μαθητές (Skaalvik and Skaalvik, 2010). Ωστόσο, η έρευνα δείχνει ότι η διδασκαλία είναι ένα από τα επαγγέλματα με τα υψηλότερα επίπεδα εργασιακού άγχους και εξάντλησης (Stoeber και Rennert, 2008). Υπάρχουν πολλές διαφορετικές αιτίες αυτής της κατάστασης. Ο φόρτος εργασίας, ο περιορισμός της ελευθερίας του εκπαιδευτικού, δύσκολες σχέσεις, ενδεχομένως, με τις οικογένειες των μαθητών, μαθησιακές δυσκολίες στην τάξη ή έλλειψη κοινών αντιλήψεων.

Μπορεί, επίσης, να είναι αποτέλεσμα της έλλειψης σχέσης συνεργασίας με το διδακτικό προσωπικό.

Η επαγγελματική ανάπτυξη για τους εκπαιδευτικούς είναι συνεχής, και κατά τη διάρκειά της οι εκπαιδευτικοί βιώνουν διαφορετικά συναισθήματα ενώ συγχρόνως, δοκιμάζουν τις γνώσεις τους και αποκτούν εμπειρία. Οι εκπαιδευτικοί αναπτύσσουν μια αίσθηση σύνδεσης με το σχολείο τους όταν αισθάνονται μέρος της διαδικασίας διδασκαλίας και μάθησης και θεωρούν ότι είναι μέλη της ομάδας εργασίας του σχολείου τους. Έτσι, όσο περισσότερο ασχολείται ένας δάσκαλος με το σχολείο, τόσο καλύτερα οι μαθητές και οι μαθήτριες κάνουν τη δουλειά τους και τόσο ευκολότερο είναι να συνδεθούν με τους μαθητές τους.

Τι καθιστά έναν εκπαιδευτικό εμπλεκόμενο;

Η ύπαρξη αφοσιωμένων, ικανοποιημένων και ακαδημαϊκά επιτυχημένων μαθητών συνδέεται συχνά με εμπλεκόμενους εκπαιδευτικούς, δασκάλους που (Pascarella and Terenzini, 2005):

- Θεωρούν τη δουλειά τους σημαντική και αναγκαία.
- Πιστεύουν ότι η δουλειά τους ωφελεί τους μαθητές.
- Ενθαρρύνουν τη συμμετοχή των μαθητών.
- Φροντίζουν να παρέχουν στους μαθητές ποιοτική διδασκαλία

Οι εκπαιδευτικοί που αισθάνονται να ανήκουν, ωστόσο, δεν το οφείλουν αποκλειστικά στους ίδιους και στους μαθητές τους, μάλλον, το ίδιο το σχολείο έχει να διαδραματίσει βασικό ρόλο. Μια λειτουργία των σχολείων είναι να προετοιμάσουν και να εμπλέξουν τους δασκάλους στους στόχους του σχολείου και στις αξίες που αυτό πρεσβεύει. Στην πραγματικότητα, με αυτό τον τρόπο, τα σχολεία, και ειδικά τα αγροτικά και απομονωμένα σχολεία μπορούν και θα έπρεπε να σκεφτούν τη δημιουργία μιας δυνατής εκπαιδευτικής κοινότητας, που επιτρέπει στους δασκάλους να νιώθουν σημαντικό μέρος ενός κοινού εκπαιδευτικού έργου.

2. Πώς μπορούμε να αναστοχαστούμε πάνω στο αίσθημα του ανήκειν;

Όταν ανακαλούμε καθηγητές, οι οποίοι έχουν επηρεάσει θετικά την εκπαιδευτική μας πορεία, τείνουμε να σκεφτόμαστε χαρισματικούς και ενθουσιώδεις εκπαιδευτικούς που συνδέονται με το εκπαιδευτικό έργο του σχολείου. Οι Rutter και Jacobson (1986) έχουν καταγράψει μια σειρά από στοιχεία που φαίνεται να διευκολύνουν τη συμμετοχή και την αίσθηση του ανήκειν για τους εκπαιδευτικούς. Τα δύο πρώτα στοιχεία ισχύουν σε προσωπικό επίπεδο και

αφορούν την πολυετή εμπειρία και το φύλο. Τονίζουν ότι περισσότερη εμπειρία σημαίνει μεγαλύτερη ικανότητα προσαρμογής και ότι το να είσαι γυναίκα σημαίνει συχνά μεγαλύτερο βαθμό συμμετοχής, δεδομένου ότι η διδασκαλία είναι παραδοσιακά γυναικείο επάγγελμα. Τα ακόλουθα τρία στοιχεία είναι δημογραφικής φύσης, και είναι το μέγεθος του σχολείου (τα πολύ μεγάλα σχολεία δεν διευκολύνουν την καλλιέργεια του αισθήματος του ανήκειν), το επίπεδο των μαθητών (όσο υψηλότερο είναι το επίπεδο τόσο πιο εμπλεκόμενοι αισθάνονται συχνά οι δάσκαλοι) και η τοποθεσία του σχολείου (τα αστικά κέντρα οδηγούν συχνά σε μεγαλύτερη αίσθηση του ανήκειν επειδή έχουν περισσότερους πόρους και περισσότερες δυνατότητες κοινωνικής ανάπτυξης). Τα ακόλουθα έξι στοιχεία που μπορούν να υποβοηθήσουν την αίσθηση του ανήκειν είναι οργανωτικής φύσης και αφορούν το περιβάλλον του σχολείου (ένα οργανωμένο και συμμετοχικό σχολικό περιβάλλον δημιουργεί μια μεγαλύτερη αίσθηση του ανήκειν), διαχειρίσιμη διδακτική εργασία που δεν οδηγεί σε μη διαχειρίσιμη υπερφόρτωση, η αφοσίωση στην καινοτομία, που σημαίνει περισσότερες επιλογές, η ικανότητα των εκπαιδευτικών να λαμβάνουν

αποφάσεις, η αίσθηση της σχολικής κοινότητας, που σημαίνει μεγαλύτερη ένταξη στην εν λόγω κοινότητα. Τέλος, η συνεργασία μεταξύ διαφορετικών εκπαιδευτικών φορέων αυξάνει τα επίπεδα αυτονομίας και το αίσθημα του ανήκειν. Προκειμένου να αναλυθεί αυτό το ζήτημα σε βάθος, το ακόλουθο

γράφημα προσφέρει μια σειρά από ημιτελείς δηλώσεις, που πρέπει να συμπληρωθούν, ώστε να υπάρξει προβληματισμός σχετικά με τους παράγοντες που αφορούν το ίδιο το σχολείο και επισημαίνονται από κάθε δάσκαλο.

Το να είσαι αγόρι/κορίτσι/άλλου φύλου (υπογράμμισε την απάντησή σου) σε αυτό το σχολείο σημαίνει...
Τα (συμπλήρωσε εδώ) χρόνια εμπειρίας μου σε αυτό το σχολείο μού επέτρεψαν...
Το μέγεθος του σχολείου επιδρά...
Το επίπεδο των μαθητών μου σε αυτό το σχολείο...
Το γεγονός ότι αυτό το σχολείο είναι σε αγροτική περιοχή σημαίνει...
Το ακαδημαϊκό περιβάλλον στο σχολείο μου είναι...
Για μένα το να είμαι δασκάλα/δάσκαλος σε αυτό το σχολείο σημαίνει...
Το ενδιαφέρον μου ως προς τη δημιουργικότητα και την πρωτοπορία είναι...
Η ικανότητά μου να λαμβάνω αποφάσεις σε αυτό το σχολείο είναι...
Το αίσθημα της κοινότητας σε αυτό το σχολείο είναι...
Η συνεργασία με... σε αυτό το σχολείο είναι...

KANTO ΣΤΗΝ ΤΑΞΗ ΣΟΥ

Σε ζευγάρια, οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να αναλογιστείτε τη σύνδεση και τη δέσμευσή σας με το σχολείο σας. Για να το κάνετε αυτό, σκεφτείτε τις δηλώσεις που εμφανίζονται στην παρακάτω εικόνα και προσπαθήστε να τις ολοκληρώσετε. Ο στόχος είναι να αναλογιστείτε την

κατάσταση και τις λεπτομέρειες εκείνες που μπορούν να βοηθήσουν στην καλλιέργεια της αίσθησης του ανήκειν, στην ελαχιστοποίηση των εμποδίων και στην επίτευξη αλλαγών για να δημιουργηθεί ένα σχολείο ικανό να υποδεχτεί ενεργά μέλη και να εμπλέξει κάθε μέλος.

I feel part of the school when...

I don't feel part of the school
when...

What could be improved to
change this situation?

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Pascarella, E.T. and Terenzini, P. T. (2005). *How College Affects Students: A Third Decade of Research*. San Francisco: Jossey-Bass.

Rutter, R.A. and Jacobson, J.D. (1986). *Facilitating Teacher Engagement*. Madison, WI: National Center on Effective Secondary Schools

Skaalvik, E.M. and Skaalvik, S. (2010). *Teachers feelings of belonging,*

exhaustion and job satisfaction: the role of school goal structure and value consonance. Anxiety, stress and coping, 24(4), 369-385.

Stoeber, J. and Rennert, D. (2008). *Perfectionism in schoolteachers: Relations with stress appraisals, coping styles, and burnout. Anxiety, Stress, & Coping. An International Journal*, 21, 37-53.

Διάβασε περισσότερα:

Αγγλικά

Hakanen, J.J., Baker, A.B. and Schaufeli, W.B. (2006). *Burnout and work engagement among teachers. Journal of School Psychology*, 43, 495-513.

Steffy B.E., Wolfe M.P., Pasch S. and Enz B. (2000). *The life cycle of the career teacher*. California, USA: Corwin Press.

Ισπανικά

Hernández, C. (2006). "La motivación y satisfacción laboral del personal docente del CONALEP (caso de estudio plantel Iztapalapa)". Tesis para obtener el grado de: Maestro en Ciencias. www.asetic.com.mx/Investigaciones/Tesis_de_Grado.pdf

Salanova M. and Schaufeli W. (2009). *El engagement en el trabajo. Cuando el trabajo se convierte en pasión*. Alianza Editorial, Madrid, España.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union